

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Tertius gradus Castitatis acribus carnis tentationibus non pulsari. Cap. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

quomodo ex te vulneratus maneam, quomodo possum naturale periculum effugere, quando iam bellum aduersum te gerere Christo pollicitus sum, quomodo tuam tyrannidem superem, ex quo vim tibi inferre delegi? Illa verò aduersus seipsum (vt ita dixerim) respondens ita dicere videbitur: Non tibi id loquar, quod ipse non nosti: sed quod simul amba cognouimus. Ego in me ipsa dilectione gloriatur matre. Exterioris quidem incendij genitrix, & causa imprimis est cura nimia: atque immodica requies. Porro interioris flammæ, motusque cogitationum ex præcedente requie, actibusque præteritis occasio gignitur. Ego cum iniqua concepero, patio scelera, quæ simul vt nata fuerint, per desperationem generant mortem. Si meam tuamque profundam infirmitatem noris, penitus meas vinxisti manus. Si gula concupiscentiã freris: meos obligasti pedes ne gradi in anteriora possint. Si obedientiæ collum submittas, à me disunctus es. Si possideas humilitatem, amputasti caput meum. Hactenus Climacus.

Tandem Castitatis amator, qui adhuc grauibus incentiuis carnis se sentit inquietari, coronam sibi ob victoriam huius belli paratam ante oculos suos frequenter proponat, vt eius consideratione, & desiderio tantæ impugnationis, victor exsistat. Meminerit illius similitudinis Pauli verbis insertæ:

1. Cor. 9.
25.

Cass. lib.
6. c. 7.

Omnis, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam.] Quem locum Cassianus luculentissimè ad custodiam Castitatis exposuit. illius verba sunt: Illi etenim, qui in agone visibili student legitime decertare, vtendi omnibus escis, quas desiderii libido suggesserit, non habent facultatem, sed illis tantum, quas eorundem certaminum statuit disciplina. Et non solum interdictis escis, & ebrietate, omnique crapula eos necesse est abstinere: verum etiam cuncta inertia, otio, atque desidia, vt quotidianis exercitiis iugique meditatione virtus eorum possit accrescere. Et ita omni sollicitudine ac tristitia, negotiisque secularibus, affectu etiam & opere coniugali efficiuntur alieni, vt præter exercitium disciplinæ, nihil aliud nouerint, nec vlli mundiali curæ penitus implicentur: ab eo tantum, qui certamini prætidet, sperantes quotidiani victus substantiam, & coronæ gloriam, condignaque præmia victoriæ laude conquirere. Atque in tantum se mundos ab omni coitus pollutione custodiunt, vt cum se præparant ad agonum certamina, ne qua forsitan per somnum nocturna delusi fallacia, vires minuunt multo tempore conquistatas, lapillis plumbeis renem contegant loca, quo scilicet metalli vigore genitalibus membris applicato, obscænos humores valeat inhibere: intelligentes se proculdubio esse vincendos, nec iam posse propositum certamen ademptis viribus adimplere, si prouisam pudicitia soliditatem fallax noxiæ voluptatis imago corruperit.] Si ergo tanta & tam difficilia faciebant illi, vt coronam corruptioni obnoxiam acciperent; quid æquum est nos facere, & quanta instantia animi & corporis Castitatem custodire, qui non coronam corruptibilem in terra, sed incorruptibilem in celo speramus? Domemus ergo carnem nostram, cohibeamus sensus, & insultus dæmonis animosè propellamus, quia æternum præmium, non dormientes, & hostis sermones auscultantes, sed vim nobis inferentes, in cælesti patria diripiemus.

Tertius gradus Castitatis: acribus carnis tentationibus non pulsari.

CAPVT VII.

Nihil ita hostium vires frangit, quàm hominis in resistendo constantia: qui si non tantum alacriter perseueranterque restiterit, verum & arma de manu aduersariorum eripuerit, illos à suis finibus potenter auerter. Sic David tulit arma aurea, quæ habebant ferui Adarezer, & tulit ea in Ierusalem, & statim percussit omne robur eius.] Ita & nos cum arma hostium, quibus aduersum nos pugnant, auferimus, & exanimis eos reddimus, ac vires ipsorum subneruamus. Qui ergo per gratiam Domini constanter suæ carnis illecebris obstitit, & assiduis corporis afflictationibus quasi arma ab hostibus abstulit (nam arma luxuria, est corpus nostrum malè domitum) & ea in vita religiosa Domino consecrauit, tertium iam Castitatis gradum obtinet, & ad maiorem mentis & corporis mundiciam peruenit. Hic autem est cum quis non ob timorem pœnæ, aut ignominia, sed ob amorem mundiciæ, cuius deliciis assuevit, Castitatem amplectitur, & non iam assiduis & acres tentationes, à vitio infesto prodeutes, aut à corpore malè domito emanantes, sed raras, remissas, & quasi à longè incitantes patitur. Hunc gradum ex parte tetigit Augustinus, adhuc ante plenam conuersionem suam, qui de fordibus, & dedecoribus à pristina consuetudine obiectis, ita ait: Et audiebam eas iam longè minis quàm dimidiis, non tamquam libere contradicentes eundo in obuiam, sed veluti à dorso multitantes, & discedentem quasi furtim vellicantes, vt respicerem: et tardabant tamen me cunctatè abripere, atque excutere ab eis, & transilire, quò vocabar, cum diceret mihi consuetudo violenta: Putas ne sine istis poteris? Sed iam tepidissimè hoc dicebat. Hæc ille.] Facit hoc in homine gratia Dei auferens arma peccato, in quibus confidebat, scilicet corpus, ac sensus nostros, & ea abstinentiæ & mortificationi feruire faciens. Cuius gratia regius Plaltes homines ad admirationem, & Domini laudationem, inuitat dicens: Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram: auferens bella vsque ad finem terræ. Arcum conteret, & confringet arma, & scuta comburet igni.] Hæc inquam Dei nostri opera digna sunt maxima admiratione, & nomen prodigiorum merentur, quòd bella carnis à nostris cordibus abstulit, & quàm longissimè à nobis ablegauit. Sed quomodo ablegauit? Contriuit arcum, quia corpus nostrum, quod instat arcus ad oppugnandam Castitatem tēdebat, multiplici afflictatione extenuauit: Fregit arma, quia membra nostra, quæ exhibebamus [arma iniquitatis peccato] mortificatione cōminuit. Et scuta combussit, quoniam omnia illa, quibus impudicitia se protegebat, igne sancti feruoris absumpsit.

In hoc gradu anima licet pro tentationibus aliquantulum consopitis gratias agat, & in se magnam mutationem à Domino factam non ignoret; tamen ex alia parte desiderio omnimodæ puritatis accensa, pro eius obtentione luget, & gemit. Miser inquit, factus sum, & curuatus sum vsque in finem: tota die contristatus ingrediebar.] Dum scilicet impuras cogitationes, & obscænos motus carnis adhuc experior, me ipsum adhuc infelicem iudico, & præ confusione curuatus & tristis ingredior. Causa autē meæ tristitiæ est, [quoniam] lumbi mei impleti sunt illusionibus, & nō est fanitas] mundiciæ [in carne mea.]

2. Reg. 8.
7.

August. 8.
conf. c. 11.

Psal. 45.
9. 10.

Rom. 6.
13.

Psal. 37. 7.

Cum

Cum aduersus voluntatem meam hæc immunda in corpore & in cogitatione patior, [afflictus sum, & humilitas sum nimis: rugiebã à gemitu cordis mei. Dixi, Domine, ante te omne desiderium meum,] quo perfectam puritatem exopto, [& gemitus meus,] quo eam quotidie postulo, [à te non est absconditus.] Audit Dominus hos gemitus serui sui, sed ad bonum eius non exaudit, vt cum hæc patientem à superbia auocet, & ad humilitatem ac sui despicientiam inuitet. Impleturque illud Psalmographi:

Psa. 26. 7

Vox Domini intercedentis flammam ignis.] Flammam enim ignis libidinis intercedit, cum partim ad aliquantulam pacem minuit, & partim ad humilitatem perseuerare permittit. Quem locum de igne luxuriæ Richardus Victorinus exponens, manifestè id docet, sic scribens: Flammam tamen huius ignis Dominus, cum voluerit, intercedit, cum placuerit, penitus extinguit. Quod autem quandoque intercedat vt in parte ardeat & in parte deficiat, hoc scriptura manifestè ostendit, cum dixit: Vox Domini intercedit flammam ignis.] Quod autem aliquando huius ignis flammam extinguat, alia scriptura euidenter declarat, vbi legitur: Angelus autem Domini descendit in fornacem, & excussit flammam ignis: & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem.] Videtur quomodo ibi dicitur excussisse: hæc permittitur intercedere? Sed cur hæc, quemadmodum & ibi non extinguitur? Fortè, quia pueri erant, quibus rogius ille parabatur: sed fortè pueri non erant, quibus Dauid loquebatur, nondum plenè conuersi erant, & affecti vt paruuli: sed erant adhuc in oculis suis magni, & erubescabant adhuc humiles videri. Sed vt illud, quod in illis, præ elatione tumet, exciccetur, flamma ignis, in parte aliqua referuatur: & iterum ne flamma incendij vsque ad consensum prauitatis eos rapiat, & quodammodo quasi in cinerem redigat, flamma ipsa ex maiori parte absconditur, & extinguitur. In parte ergo ardet viliter hæc flamma ad custodiam humilitatis: & in parte magna nihilominus salubriter extinguitur ad cautelam turpitudinis. Hæc ille.]

Sciendum tamen est, tentationes impudicas, quas hic gradus secum comparatur, à vitio luxuriæ nondum plenè victo, aut à corpore necdum per abstinentiam domito, emanare. A vitio quidem, quod Castitas infusa non abstulit: & acquirit, quia adhuc imperfecta est, omnino superare non potuit. A corpore verò, quod quando non edomatur, & in suo robore impinguat relinquitur, ad impuras voluptates inhiat. Vnde Climacus ait: Nonnulla quidem vitia ex intimis progrediuntur ad corpus, quedam verò contra per corporis sensus ad animam penetrant. Atque hoc vltimum sæcularibus maxime, primum verò illud eis, qui solitariam vitam delegerunt, quod eis materia non adsint, contingere videas. Hæc ille.] Et homo in hoc statu ex sententia Bernardi, necdum nomen casti meretur, sed titulo continentis debet esse contentus. Eius verba sunt: Nota, aliud esse continentem, aliud castum. Luxuriosus & castus, sibi repugnant. Luxuriosus est, motus sentire, & motibus consentire. Casti est, nec motus sentire, nec motibus consentire. Contingens est in medio vtroque sumens, participium: cum altero commune habens motus sentire; cum altero, motibus non consentire. Ille existens in medio domus, deorsum luxurioso sursum verò collatus pudico etiam non in mundicia carnis perambulat, tamen in innocentia cordis decantat misericordiam, & iudicium. Iudicium, quod motus sentiat; misericordiam, quod motibus non consentiat. Ille nolens dimittere

A Angelum magni consilij incipiente aurota noua lucis, sed petens obnixè benedictionem perseuerantia; etiam non omnino priuari, claudicare tamen metetur altero pede. Qui sunt duo pedes? Motus sentire, & motibus consentire. Illud est naturale, istud est criminale. Licet ergo nondum ignorare possit prauos motus desideriorum, sed adhuc in ipso vigeat pes iste, per gratiam tamen superna benedictionis ita eneruatur pes consensus, quatenus etiam ipse trahat, ipsi tamen inniti non possit. Non est omnino sine eo, quia cum repentina cogitatione concurret multoties quedam delectatio, quæ tamen cum sentitur, gemitum magis quam consensum extorquet.] Hucusque Bernardus.] Vel certè aliter dici potest, hunc ex ea parte, qua amore Castitatis eius se legibus accommodat, castum esse: ex ea verò, qua malis cogitationibus impugnatur, esse continentem. Nam virtus eius in prociutu belli posita, & frequenter ad bellum prouocata, necdum pace, & delectatione, quæ propria solet virtus esse, perfruitur.

Hæc autem remissior impugnatio carnis, quæ in hoc tertio gradu Castitatis sentitur, ex eisdem causis nascitur, ex quibus illa vehementior solet exoriri. Eam enim efficit femina minus cautus aspectus, aut vocis eius auditio, aut progressionis eius consideratio. Ac proinde ab his omnibus cauere debet, quantum fieri possit, qui vult ab impugnationis molestia liberari. Oritur etiam ex cogitatione alicuius rei minus honesta, etiam cum ratione studij bona intentione suscipitur. Quare

C ab his considerationibus etiam necessariis eripiat se ipsum, aut citò eas transeat, qui pacem sui, animi & corporis cupit. Ac tandem (vt diximus) emanat ex vitio nondum superato, aut ex fomite, nondum per gratia abundantiam compresso, aut ex ipso corpore lasciuente, & superfluitatis humorum causa, ad opus, quo exoneraretur, propenso. Ideoque sine vlla præuia cogitatione, sine vlla noua occasione, & in solitudine positi à propria carne experantur ad certamina Castitatis. Qua ratione Cyprianus exhortatur clericos ad fugienda consortia mulierum, vt scilicet, quia proprio corpore impugnantur, castitas non aduocent, quibus impugnatio duplicetur. Certè etiam soli cuiusque, aut, quotidiani trinitumphi pro Castitate non desunt, quia nunquam desiderij carnalibus spiritum cessat infestare corpus humanum, quod Apostolus affirmat dicens: Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem: hæc enim inuicem aduersantur sibi, vt non quæcumque vultis, illa faciatis.] Habes nunc carnem tuam, quam superes semper: Quid tibi vis alteram velle conducere? Nemo super vnam febrem cupit adhibere priorem, ne incipiat hemitritæ insanabili laborare, cui nullus valeat medicus subuenire. Nec aliquis super onus proprium tollit insuper alienum, ne oneribus duobus oppressus vsque ad inferos demergatur.] Cum autem sine noua occasione impugnationes istæ abspsa natura proueniunt, quid homini faciendam est, nisi cum Ezechia clamare, & dicere: Domine vim patior, responde pro me.] Et quidem Dominus vocatus non deerit, sed post tempestatem tranquillum faciet, carnis voces, & querimonias compercet, & optatam tranquillitatem efficiet.

E Tria itaque hoc tertio Castitatis gradu continentur. Primum quod homo eo donatus, vehementiores impugnationes à carne sua prodeuntes non sentit. Secundum, quod sensus suos præsertim visum, auditum, & tactum, ne quoquomodo ladata, comprimit. Tertium, quod omnem occasionem

Cypri. de singul. larit. Cle. Galat. 5. 17.

Isa. 38. 14

Psal. 67.
39. 30.

2. Reg. 8.
14.

Gen. 39.
12.

Bern. in
formula
beneficæ
vitæ.

inficiendi seipsum diligenter auertit. Eo ipso quod tentationes remissiores sunt, in spem adipiscendæ perfectæ Castitatis erigitur, & ab eo, qui cepit inimicos auertere, sperat quod aliquando tandem omnimoda victoria donabitur. Quotidie clamat ad Dominum: Manda Deus virtuti tuæ: Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis: A templo tuo in Ierusalem, tibi offerent reges munera.] Fac scilicet Domine, vt potentia tua mihi adfit, vt victoriam carnis meæ, quam dare mihi cepisti, confirmet atque perficiat. Ita fiet vt propter mundiciam, quam animæ meæ, & corpori meo, ac templo tuo tribuis, omnes iusti, qui hanc mutationem in me factam agnouerint, tibi munera laudationis exoluant. Vt verò sensus suos comprimat, imitatur sanctum Dauidem, qui posuit in Idumæa custodes, statuitque præsidium, & facta est vniuersa Idumæa seruicius David.] Idumæa enim, quæ terrenam, aut consanguineam significat, typus est carnis nostræ, quæ è luto fuit composita, & ad sanguinem, nimis ad peccatum, inclinata. Huius ergo portis, id est, sensibus, custodia adhibenda est, & præsidium circumspectionis iuxta eam collocandum, ne ingrediatur rerum similitudines, quæ pacem optatam, & ex parte obtentam, inturbent: vt denique occasiones fugiat, in seipso castissimi Patriarchæ Ioseph opus præfert, [qui relicto in manu impuræ mulieris pallio fugit, & egressus est foras.] Ita namque omnia illa relinquit, atque præcidit, quibus potest ad malum trahi, & ad imminutionem puritatis suæ sollicitari. His autem omnibus præsiidiis necdum est omnino pacatus, sed interius tentationibus quatitur, & exterius impuris carnis motibus sollicitatur, & in somnis, phantasmatibus obscænis illiditur. Eam verò hinc consolationem accipit, quod cum ista nolens perferat, non ad damnationem sed ad meritum valere existimat. Vnde Bernardus: Multa, & dura corporis bella sustinet adolescentia, & calore sanguinis inflammata, vt euadere possit, omni indiget custodia. Quanto plura sunt, quæ impugnant pudicitiam, tanto maiora sunt præmia: Quia vbi maior labor, ibi merces erit amplior.] Bellorum ergo sustinentia, & impugnationum repulsione præmia meretur, donec maiori pace potitus, ex perfectæ suæ carnis victoria in sequentibus gradibus cumulatiorem mercedem promereatur.

*Quartus gradus Castitatis: in vigilia
tentationibus impuditiæ
carere.*

CAPVT VIII.

ROS T sæuam maris tempestatem solent fluctus paulatim mitescere, & post hanc quietiorem eorum turbellam, solet perfecta tranquillitas aduentare. Ita in animabus iustis, quæ se feruidè, & è toto corde conuertunt ad Deum, post vehementissimas carnis tentationes, aliæ minores, & remissiores insurgunt: isti verò abeuntibus, eas sequitur quasi pax quædam carnis, & spiritus, & læta quædam ac iucunda tranquillitas. Dixi, animas feruidè & ex corde conuersas ad Deum hæc in se mutationem experiri, quoniam quæ tepidè incipiunt, & tepidè progrediuntur, semper tentationibus agitantur, donec feruorem solitudinè que in diuino obsequio concipiunt. Præcepit Eli-

A feus Ios regi Israël, vt iaculo percuteret terram, qui cum eam tribus tantum vicibus percussisset, iratus est vir Dei, cumque reprehendit, dicens: Si percussisses quinques, aut sexies, siue septies, percussisses Syriam vsque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percuties eam.] Sic multi, quia seiplos non ad sufficientiam abnegant, nec corpora sua robusta necessaria afflictione castigant, ideo nunquam impuditiæ vitium vsque ad consumptionem elidunt. Percutiunt illud tribus vicibus, nempe dum castitatem vouent, dum, vt votum impleant, se à criminibus abstinent, dum vehementiores tentationes superant: at quia ante tempus à feruida mortificatione, & corporis castigatione cessarunt, nunquam concupitæ pacis compotes fiunt. Hæc etiam pax ex feruore, & diligentissimâ ad Deum conuersione procedit, quoniam si aliqui naturâ sunt frigidi, aut ad speciei propaginem minus apti, ac propterea tentationes non sentiunt; non ob id se perfectam obtinuisse castitatem existimant. Aliud enim est, quod natura confert; aliud, quod gratia Dei, & adepta virtus attribuit, nec debemus ex naturalibus, sed ex liberis, sed ex his, quæ ab electione proueniunt, aut virtutis substantiam, aut gradus æstimare. Indicius autem dono Dei datæ castitatis est, si quis in naturâ de se ad vitium procliu, & post expertas ante conuersionem impugnationes carnis, amorem in se castitatis videat, & huiusmodi impugnationes ex parte vim suam remississe, aut omnino desisse cognoscat. Quis enim potuit naturam à tam vehemente passione comprimere, & hostes hominem insequentes fugare, nisi ille, qui suâ gratiâ, & immisâ virtute imbecillitatem nostram fulcit, atque sustentat? De quo cecinit post victoriam de Holoferne sancta Iudith: Dominus conterens bella, Dominus nomen est illi.] Ille profectò tanquam Dominus corpus nostrum, mancipium suum, à carnalibus desiderijs auocat, & ad pacem cum spiritu habendam inclinat. Ipse vt dux potentissimus hostes puritatis conterit, & insultus carnis nos perturbantes auertit.

In hac ergo pace ac tranquillitate quartus castitatis gradus constitutus est, cum quis scilicet eò vsque corpus edomuit, & mentem ad cælestia extulit, vel in rebus vtilibus iugiter occupauit, vt vigilans, nullas cogitationes impudicas, nullos sensualitatis motus, & breuiter, nihil in seipso, quod impudiciam sapiat, aduertat. Quem gradum post alios delinasse mihi videtur sanctus Dauid, cum ita de nauigantibus, & sub typo eorum de tentatis loquitur. Dixit, & stetit spiritus procellæ, & exaltati sunt fluctus eius.] Permisit, inquam, ille iustos suos tentari, & ad probationem eorum, quasi faciem suæ benignitatis abscondit. Statim autem astitit, atque surrexit spiritus carnalis concupiscentiæ aduersus eos, & excitata est difficilis ac sæua tempestas. Ascendunt vsque ad cælos, & descendunt vsque ad abyssos: anima eorû in malis tabescebat. Ecce insultus acres, ecce impugnationes vehementes, quæ cælos, id est, supremam nostri partem, nimirum mentem, adoriuntur, & ad consensum rei illicitæ trahere conantur: & ad abyssum, id est, ad infima carnis, descendunt, & eam quasi concupiscentiæ ignibus inflammant. Qui hæc patiuntur, turbati sunt, & moriuntur sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est. Ita enim consilium præ impugnationis vehementia fugit ab eis, vt vix fiant, quid faciant, aut quò se vertant, ne salutem animæ in discrimen adducant

4. Reg. 13.
18. 19.

Iudith.
16. 3.

Psal. 106.
25.